

YÖKAK BAŞKANLIĞINA SUNULAN TEMATİK ANALİZ RAPORU (05.09.2019)

İLAD TEMATİK ANALİZ RAPORU

İletişim Araştırmaları Derneği (İLAD) yasal yetkili akreditasyon kurumu olmak amacıyla 17 Şubat 2017 tarihinde tescil başvurusunu sunmuş ve 30 Ocak 2018 tarihinde YÖKAK Kalite Değerlendirme Tescil Belgesini almıştır. İLAD'ın akreditasyon faaliyetleri için oluşturduğu İletişim Eğitimi Değerlendirme Akreditasyon Kurulu (İLEDAK) bu tarihten sonra akreditasyon faaliyetlerini başlatmıştır. Bu faaliyetler kapsamında;

1. İlk akreditasyon dönemi olan 2018-2019 tarihlerinde başvuruda bulunan 32 programdan, özdeğerlendirme raporlarını hazırlama aşamasına gelebilen 14 iletişim lisans programı İLEDAK tarafından incelenmiş ve kurum ziyaretleri de tamamlanarak değerlendirilmiştir. Değerlendirilmesi yapılan programlardan 9 program 2 yıl geçerli ve 1 program 5 yıl geçerli olacak şekilde İLAD'dan akreditasyon belgesi almıştır. 4 program ise akreditasyon için uygun/yeterli bulunmamıştır.
2. 2019-2020 döneminde 21 başvuru olmuş, bunlar içinden 6 başvuru özdeğerlendirme aşamasından önce geri çekilmiştir. Başvuru sürecine dahil olan 15 iletişim lisans programı, özdeğerlendirme raporlarını hazırlayarak Temmuz 2019 sonuna kadar İLAD'a ulaştırmışlardır. Bu raporlar üzerinde İLEDAK tarafından yapılan ilk değerlendirme çalışmasından sonra, hazırlanan ön değerlendirme raporlarında yer alan/ gözlenen/bulunan eksiklerin tamamlanması için programlara süre verilmiştir.
3. 2018-2019 döneminde İLAD/ İLEDAK tarafından değerlendirilen 14 iletişim lisans programı için oluşturulan sonuç raporları değerlendirilerek bu tematik analiz tablosu ve çözüm önerileri hazırlanmıştır. Değerlendirici ekip çalışmalarına dayanarak hazırlanan raporlar göz önünde bulundurularak yapılan bu çalışmada iletişim eğitimi veren lisans programlarının güçlü ve yetersiz yönleri irdelenmektedir.

İLAD/İLEDAK DEĞERLENDİRME ÖLÇÜTLERİ İLE 2018- 2019 DÖNEMİNE İLİŞKİN TEMATİK ANALİZ

ÖLÇÜTLER (Sürüm 1.2)	TESPİT EDİLEN YETERSİZLİKLER			
	Eksiklik	Zayıflık	Kaygı	Gözlem
Ölçüt 1: Öğrenciler				
1.1 Programa kabul edilen öğrenciler, programın kazandırmayı hedeflediği çıktılarını (bilgi, beceri ve yetkinlikleri) öngörülen sürede edinebilecek altyapıya sahip olmalıdırlar. Öğrencilerin kabulünde göz önüne alınan göstergeler izlenmeli ve bunların yıllara göre gelişimi değerlendirilmelidir.				X
1.2 Yatay ve dikey geçişle öğrenci kabulü, çift ana dal, yan dal ve öğrenci değişimi uygulamaları ile başka kurumlarda ve/veya programlarda alınmış dersler ve kazanılmış kredilerin değerlendirilmesinde uygulanan politikalar ayrıntılı olarak tanımlanmış ve uygulanıyor olmalıdır.		X		XX
1.3 Kurum ve/veya program tarafından başka kurumlarla yapılacak anlaşmalar ve kurulacak ortaklıklar ile öğrenci hareketliliğini teşvik edecek ve sağlayacak önlemler alınmalıdır.			XXX	
1.4 Öğrencileri ders ve kariyer planlaması konularında yönlendirecek danışmanlık hizmeti verilmelidir.				XX
1.5 Öğrencilerin program kapsamındaki tüm dersler ve diğer etkinliklerdeki başarıları şeffaf, adil ve tutarlı yöntemlerle ölçülmeli ve değerlendirilmelidir.				
1.6 Öğrencilerin mezuniyetlerine karar verebilmek için, programın gerektirdiği tüm koşulların yerine getirildiğini belirleyecek güvenilir yöntemler geliştirilmiş ve uygulanıyor olmalıdır.				
Ölçüt 2: Program Eğitim Amaçları				
2.1 Değerlendirilecek her iletişim programı için, program mezunlarının yakın bir gelecekte erişmeleri istenen kariyer hedeflerini ve mesleki beklentilerini tanımlayan ve genel ifadelerden oluşan program eğitim amaçları tanımlanmış olmalıdır.		XX		
2.2 Bu amaçlar,				
a- İLEDAK program eğitim amaçları tanımına uymalıdır.			XX	XXXX
b- Kurumun, fakültenin ve bölümün öz görevleriyle uyumlu olmalıdır,				
c- Programın çeşitli iç ve dış paydaşları sürece dahil edilerek belirlenmelidir,		X	XXX	XX
d- Kolayca erişilebilecek şekilde yayımlanmış olmalıdır,		XXX		
e- Programın iç ve dış paydaşlarının gereksinimleri doğrultusunda uygun aralıklarla güncellenmelidir.		XXXX		

2.3 Programın eğitim amaçlarına ulaşıldığını belirlemek ve belgelemek için kullanılan bir ölçme ve değerlendirme süreci oluşturulmuş ve işletiliyor olmalıdır. Bu süreç yardımıyla program eğitim amaçlarına ulaşıldığı kanıtlanmalıdır.				
Ölçüt 3: İletişim Alanı Öğretim Çıktıları				
3.1 Öğrencilerin programdan mezun oluncaya kadar kazanmaları gereken bilgi, beceri ve yetkinlikleri tanımlayan ifadeler olan program çıktıları, program eğitim amaçlarına ulaşabilmek için gerekli bilgi, beceri ve davranış bileşenlerinin tümünü kapsamalı ve Tablo 3.1”de sıralanan İLEDAK İletişim Alan Çıktılarını da içerecek biçimde tanımlanmalıdır. Programlar, eğitim amaçlarıyla tutarlı olmak koşuluyla, kendilerine özgü ek çıktılar tanımlayabilirler.	X			
1. İletişim alanı ve programlarıyla ilgili sosyal bilimler ve sanat disiplinlerine özgü konularda yeterli akademik, kültürel, sanatsal ve teknik bilgi birikimine ve bu bilgiyi programın kapsadığı alanlarda kullanabilme becerisine sahiptir.	XX	XXXX	XX	
2. Bilimsel, toplumsal, ekonomik, yasal ve siyasal gelişmelerden haberdardır.		X	XXXX X	
3. Yaratıcı ve eleştirel yaklaşımla, alanına özgü araştırma, planlama, ürüne dönüştürme uygulama becerisine sahiptir.				
4. Alan uygulamaları için gereken çağdaş araçları seçme ve kullanma becerisine sahiptir.				
5. Alanına özgü kuramsal ve uygulamalı bilimsel çalışmalar yapma ve sonuçlarını paylaşma bilgi ve becerisine sahiptir.			X	
6. Alanındaki problemleri saptama, yorumlama ve çözme becerisine sahiptir.				
7. Alanında uyumlu ve verimli ekip çalışması becerisine sahiptir.				
8. Alanı ile ilgili ulusal ve uluslararası mevzuatı ve kalite standartlarını bilir ve uygulama becerisine sahiptir.			XXXX	
9. Etik ve mesleki etik ilkelerine uygun davranma ve sorumluluk bilincine sahiptir.			XXX	
10. Alanla ilgili mesleki çalışmalarının, insan hakları, kültürel çeşitlilik, çevre sorunları, kamu yararı ve kamu hizmeti gibi evrensel ve toplumsal boyuttaki etkileri ve hukuksal sonuçları konusunda duyarlılık gösterir.				
11. İş hayatındaki uygulamalar hakkında bilgi, deneyim sahibi olma ve farkındalık oluşturma; girişimci ve yenilikçi yaklaşım bilinci ile davranma becerisine sahiptir.		XX		
12. Öğretim programlarında en az iki adet alan dışı dersi başarıyla tamamlamış olmalıdır.	XXX	X		
13. İş sağlığı ve güvenliği konusunda alanıyla ilgili bilgiyi kendi alanında uygular.			XXXX XX	

14. Türkçe ve en az bir yabancı dilde (Avrupa Dil Portfolyosu B1 Genel Düzeyinde) sözlü ve yazılı etkin iletişim kurma becerisine sahiptir.				
15. Alanının gerektirdiği bilgisayar yazılımlarını (en az Avrupa Bilgisayar Kullanma Lisansı İleri Düzeyinde) kullanma becerisine sahiptir.			X	
3.2 Program çıktılarının sağlanma düzeyini dönemsel olarak belirlemek ve belgelemek için kullanılan bir ölçme ve değerlendirme süreci oluşturulmuş ve işletiliyor olmalıdır.	XX			X
3.3 İletişim alanıyla ilgili programlardan, mezuniyet aşamasına gelmiş olan öğrenciler, program çıktılarına sahip olduklarını kanıtlamalıdır.	X			
Ölçüt 4: Sürekli İyileştirme				
4.1 Kurulan ölçme ve değerlendirme sistemlerinden elde edilen sonuçların, programın sürekli iyileştirilmesine yönelik olarak kullanıldığına ilişkin kanıtlar sunulmalıdır.		XX	X	
4.2 Bu iyileştirme çalışmaları, başta Ölçüt 2 ve Ölçüt 3 ile ilgili alanlar olmak üzere, programın tüm gelişmeye açık alanları ile ilgili, sistematik bir biçimde toplanmış, somut verilere dayalı olmalıdır.			XX	X
Ölçüt 5: Öğretim Programı				
5.1 Her programın, eğitim amaçlarını ve çıktılarını destekleyen bir „öğretim programı“ olmalıdır. Öğretim programı bu ölçütte verilen ortak bileşenler ile Ölçüt 10’da verilen programlara özgü bileşenleri içermelidir.	XX	XX	XXXX	
5.2. Öğretim programının uygulanmasında kullanılacak öğretim yöntemleri, istenen bilgi, beceri ve yetkinliklerin öğrencilere kazandırılmasını garanti etmelidir.		XX	XX	
5.3 Kurumda öğretim programının öngörüldeği biçimde uygulanmasını güvence altına alacak ve sürekli gelişimini sağlayacak bir yönetim sistemi bulunmalıdır.		XX	XX	
5.4 Öğretim programı aşağıdaki bileşenleri içermelidir: (a) En az bir yıllık (iki dönem) ya da en az 32 kredi ya da en az 60 AKTS tutarında sosyal bilimler ve sanat disiplinine özgü alanlarda uygulamaya dayalı çalışmalarla desteklenmiş temel alan eğitimi; (b) En az bir buçuk yıllık (üç dönem) ya da en az 48 kredi ya da en az 90 AKTS tutarında temel iletişim bilimleri ile öğrencinin alanına uygun meslek eğitimi; (c) Program amaçları doğrultusunda, eğitim programının içeriğini bütünleyen, mesleki eğitimlerinin ürünlerini ortaya çıkaran uygulamalı eğitim. (d) Öğretim programlarında, öğrencinin kültürel ve sanatsal birikimini zenginleştirmeye yönelik, en az iki adet alan dışı ders alması sağlanmış olmalıdır. (e) Mezuniyet için öğrenci ulusal kredi olarak en az 120 kredi ya da en az 240 AKTS tutarını sağlamış olmalıdır.	XX	XXX		
5.5 Öğrenciler, derslerde edindikleri bilgi ve becerileri, kullanacakları, alana özgü standartları ve gerekçeli koşulları / kısıtları (ekonomi, çevre sorunları,				

sürdürülebilirlik, üretilebilirlik, etik, sağlık, güvenlik, sosyal ve politik sorunlar gibi) içerecek bir bakış açısıyla uygulamaya, tasarlamaya, planlamaya ve üretime dönüştürmeye hazırlanmalıdır.				
Ölçüt 6: Öğretim Kadrosu				
6.1 Öğretim kadrosu yeterli sayıda olmalıdır. Bu sayı; (a) Her biri yeterli düzeyde olmak üzere, öğretim üyesi-öğrenci ilişkisini, öğrenci danışmanlığını, üniversiteye hizmeti, mesleki gelişimi, sektör, mesleki kuruluşlar ve işverenlerle ilişkiyi sürdürebilmeyi sağlamalı. (b) Programın tüm alanlarını kapsayacak biçimde olmalı. (c) Her programın öğretim üyesi sayısı akademik unvanları (Prof. Doç. ve Dr. öğretim üyesi, öğretim görevlisi olarak) gerekli kadroları içermelidir. (d) Her programın öğretim kadrosu, programın açılışından itibaren artırılarak devam ettirilmelidir. Dört yıllık iletişim eğitimi sonunda programın öğretim kadrosu en az 6 öğretim üyesi / öğretim görevlisine ulaşacak şekilde planlanmalıdır.	XX	XXXXX		
6.2 Öğretim kadrosu yeterli niteliklere sahip olmalıdır. Bu nitelikler, programın etkin bir şekilde sürdürülmesini, değerlendirilmesini ve geliştirilmesini sağlamalıdır. Öğretim üyelerinin genel anlamda yeterlikleri, eğitimleri, konularının çeşitliliği, alana özgü profesyonel/akademik deneyimleri, öğretme becerileri ve deneyimleri, iletişim becerileri, daha etkin programlar geliştirme yönündeki heyecanları, mesleki bilgi düzeyleri, araştırma deneyimleri, mesleki kuruluşlara üyelikleri gibi hususlarla değerlendirilebilir.				
6.3 Öğretim üyesi atama ve yükseltme kriterleri (ölçütleri) yukarıda sıralananları sağlamaya ve geliştirmeye yönelik olarak belirlenmiş ve uygulanıyor olmalıdır.				
Ölçüt 7: Programın Altyapısı				
7.1 Sınıflar, laboratuvarlar, stüdyolar, atölyeler, uygulama odaları ve diğer donanımlar, eğitim amaçlarına ve program çıktıklarına ulaşmak için yeterli ve öğrenmeye yönelik bir atmosfer hazırlamaya yardımcı olmalıdır.			XX	X
7.2 Öğrencilerin ders dışı etkinlikler yapmalarına olanak veren, sosyal ve kültürel gereksinimlerini karşılayan, mesleki faaliyetlere ortam yaratarak mesleki gelişimlerini destekleyen ve öğrenci-öğretim üyesi ilişkilerini canlandıran uygun altyapı mevcut olmalıdır.				X
7.3 Programlar, öğrencilerine görsel işitsel içerik üretiminde gerekli olan ekipman, yazılım ve diğer donanımları kullanmayı öğrenecekleri olanakları sağlamalıdır. Bilgisayar ve enformatik altyapıları, programın eğitim amaçlarını destekleyecek doğrultuda, öğrenci ve öğretim üyelerinin bilimsel ve eğitsel çalışmaları için yeterli düzeyde olmalıdır.				X
7.4 Öğrencilere sunulan kütüphane olanakları (klasik ve dijital ortamlarda) eğitim amaçlarına ve program			XX	XXX

çıktılarına ulaşmak için yeterli düzeyde olmalıdır.				
7.5 Öğretim ortamında ve öğrenci laboratuvarlarında ve diğer donanımlarda gerekli güvenlik önlemleri alınmış olmalıdır.				
7.6 Engelliler için yeterli düzeyde altyapı düzenlemesi yapılmış olmalıdır.				
Ölçüt 8: Kurum Desteği ve Parasal Kaynaklar				
8.1 Üniversitenin idari desteği, yapıcı liderliği, parasal kaynaklar ve dağıtımında izlenen strateji, programın kalitesini ve bunun sürdürülebilmesini sağlayacak düzeyde olmalıdır.				
8.2 Kaynaklar, nitelikli bir öğretim kadrosunu çekecek, tutacak ve mesleki gelişimini sürdürmesini sağlayacak yeterlikte olmalıdır.			XXX	
8.3 Program için gereken altyapıyı sağlamaya, bakımını yapmaya ve işletmeye yetecek parasal kaynak sağlanmalıdır.				
8.4 İdari ve teknik kadrolar, program çıktılarını sağlamaya destek verecek sayı ve nitelikte olmalıdır.				XX
8.5 Program gereksinimlerini karşılayacak destek personeli ve kurumsal hizmetler sağlanmalıdır.				
Ölçüt 9: Organizasyon ve Karar Alma Süreçleri				
Yükseköğretim kurumunun organizasyonu ile rektörlük, fakülte, bölüm ve varsa diğer alt birimlerin kendi içlerindeki ve aralarındaki tüm karar alma süreçleri, program çıktılarının gerçekleştirilmesini ve eğitim amaçlarına ulaşılmasını destekleyecek şekilde düzenlenmelidir.				XX
Ölçüt 10: Programlara Özgü Ölçütler				
Programa özgü ölçütler, belirli bir iletişim alanı ve programına özgü eğitim planına yönelik ek ölçütleri tanımlamaktadır. Bu ölçütler dört yıllık lisans düzeyindeki yedi ayrı iletişim programı için düzenlenmiştir. İhtiyaç olması durumunda yeni programlara özgü ölçütler İLEDAK tarafından belirlenir. (a) Her program, bu bölümde verilen "Programa Özgü Ölçütleri" sağlamalıdır. (b) Bir programın adı nedeniyle, iki ölçüt kümesine ait olması durumunda, her iki kümedeki ölçütleri de sağlaması beklenir; ancak, çakışan hususların yalnızca bir kez sağlanması yeterli olur.	X	XX	XXXX XXXX XXXX XXX	XXXX XXXX XXXX

YETERSİZLİKLERE İLİŞKİN ANALİZ VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Kurumların gönderdiği özdeğerlendirme raporları üzerinde yapılan ön değerlendirmelerde ve daha sonra değerlendirici ekipler tarafından yapılan saha ziyaretlerinde ortaya çıkan ve kurumlara gönderilen raporlara da yansıyan **eksiklik, yetersizlik, kaygı ve gözlem** gibi bildirimlere neden olan sorunlar aşağıda verilmiştir.

1. Öğrenciler

1.1. **ANALİZ:** Ölçüt 1.1'e göre, "Programa kabul edilen öğrenciler, programın kazandırmayı hedeflediği çıktıları (bilgi, beceri ve yetkinlikleri) öngörülen sürede edinebilecek altyapıya sahip olmalıdırlar". Kurumlara gönderilen raporlara yansımayan ancak genel olarak iletişim lisans programlarında değerlendirilen bir sorun, iletişim programlarına öğrenci alımı ile ilgilidir. Bu sorun kurumları aşan ve YÖK kararı ile uygulanan bir seçme yerleştirme sistemine dayandığı için ekipler tarafından kurumlar açısından değerlendirilememiştir.

YÖK tarafından uygulanan seçme ve yerleştirme çalışmalarına göre iletişim lisans programlarına alınan öğrenciler 2 yıldan buyana "TS" puanı ile alınmakta ve öğrencinin altyapısı bu programlardaki bazı dersleri kavrayabilecek nitelikte olamamaktadır. Konu, sadece değerlendirilen programlar açısından değil, İletişim Fakültelerini Dekanları Konseyi'nde (İLDEK) de ele alınan ortak bir sorun olarak belirmektedir.

ÇÖZÜM ÖNERİSİ: İletişim Fakültelerine alınacak öğrencilerin yerleştirme puan kategorisi "**Eşit Ağırlıklı**" (EA) olarak belirlenmelidir. Bu konu, her yıl düzenlenen İletişim Fakülteleri Dekanlar Konseyi (İLDEK) toplantılarında tüm dekanların ortak görüşü olarak belirmektedir. Söz konusu talep, iletişim alanında meydana gelen güçlü dijital dönüşüm ve teknolojikleşme süreçlerinin gerektirdiği analitik bilgi ve yetkinliklerin işlendiği programlar oluşturulması bakımından zorunlu görülmektedir. Yapılan girişimlere karşın bu alanda henüz bir ilerleme kaydedilememiştir.

1.2. **ANALİZ:** Ölçüt 1.2'ye göre, Öğrenci Danışmanlıkları, izleme ve değerlendirme yöntemlerinde sorunlar tespit edilen bazı programlar bulunmaktadır. Yatay ve dikey geçişler, çift anadal, yandal, ders sayma yöntemleri bazı programlarda yeterli bulunmamıştır. Öğrenciler "çift anadal" ve "yandal" yapma haklarının bulunduğu bilincinde değildir. Bir diğer husus ERASMUS gibi öğrenci değişim programlarına öğrencilerin yeterli sayıda katılımının olmamasıyla ilgilidir. Öğrencilerin bu konuda bilgilendirilmeleri ve teşvik edilmeleri yeterli bulunmamıştır.

ÇÖZÜM ÖNERİSİ: Kurumlara bu konular kaygı ve gözlem olarak yansıtılmıştır. Gerekli iyileştirmelerin yapılması ile ilgili olarak programlar çalışmalarını sürdürmektedir. Akreditasyon için verilen 2 yıllık sürenin sonunda bu yetersizlikler ile ilgili yeniden inceleme yapılacağından kurumların gerekli çözümleri getirmesi beklenmektedir.

2. Programın Eğitim Amaçları

2.1. **ANALİZ:** Ölçüt 2.2'ye göre, programların iç ve dış paydaşlarından geribildirim alma sürecinde zayıflıklar mevcuttur. Bu çerçevede yapılan önerilerin ve görüşlerin ders programlarına yansıtılmamış olması bazı programlar için kaygı verici bulunmuştur. Esasen YÖKAK çalışmaları ve dış değerlendirmeler başlayana kadar pek çok kurumun dış paydaşlarla fazla ilişki kurmayan bir yapıda oldukları bilinmektedir. Özdeğerlendirme Raporlarında paydaşlık ilişkilerinin kanıtları ile istenmesi nedeniyle, kurumların hızla dış paydaşlık ilişkilerini geliştirmeye başladıkları gözlemlenmiştir.

ÇÖZÜM ÖNERİSİ: YÖKAK tarafından kalite standartlarının yükseltilmesi için yapılan yönlendirme ve izlemeler, programların dış ilişkilere ve paydaşların görüşlerine hızla açılmasına yol açarak olumlu bir gelişme sağlamaktadır. Dış kalite değerlendirmesi ve akreditasyon için başvuru yapacak kurumlar paydaşlık ilişkilerini ve paydaşların eğitim öğretim hedeflerine katkısını kurumsallaştırmaktadır. Çözüm, akreditasyon çalışmalarının yaygınlaşmasının yanı sıra bu sürecin *network* çalışmalarını cesaretlendirecek ve güçlendirecek bir yapıya kavuşturulmasında görülmektedir.

2.2. **ANALİZ:** Ölçüt 2.6'ya göre programın öğretim amaçlarına ulaşıldığını kanıtlayacak yöntemlerin bazı programlarda yeterli olmadığı gözlenmiştir.

ÇÖZÜM ÖNERİSİ: Bazı programlar akreditasyon almak için yetersiz bulunmuş ve bazılarında da verilen 2 yıllık sürede yöntemlerini geliştirmeleri istenmiştir ve bu sürenin sonunda akreditasyon için değerlendirmelerde dikkate alınacağı raporlarına yansıtılmıştır. Çağın gereklerini kavrayan ve katkı sağlayan, ulusal ve uluslararası kurumlarda çalışacak nitelikli mezunlar yetiştirme bakımından müfredatın geliştirilmesi gerekli görülmektedir. Kurumların gelişmesi YÖKAK gözetiminde yürütülen akreditasyon çalışmaları ile sağlanacaktır.

3. İletişim Alanı Öğretim Çıktıları

3.1. **ANALİZ:** Değerlendirilen programlardan bazılarının İLAD/İLEDAK tarafından ortaya koyulan rehber çıktılarını karşılama yönünden yetersizlik ve eksiklikleri saptanmış, bu yetersizlikler. "eksiklik, zayıflık, kaygı ve gözlem" olarak, ayrıntılı raporlar ile kendilerine iletilmiştir.

İletişim alanı ve programlarıyla ilgili sosyal bilimler ve sanat disiplinlerine özgü konularda yeterli akademik, kültürel, sanatsal ve teknik bilgi birikimine ve bu bilgiyi programın kapsadığı alanlarda kullanabilme becerisine sahip öğrenciler yetiştirmek için ders programlarında gerekli düzenlemelerin yapılması yönünde yönlendirmeler yapılmıştır. Bu kapsamda ders programlarında temel bilgilerin ve iletişim alanı ile ilgili bilgilerin verildiği, ayrıca öğrencilerin ilgi alanlarına göre kendilerini yetiştirecekleri "iletişim alanı içi/iletişim alanı dışı" seçmeli derslerin bulunduğu bir eğitim programı ile düşünce dünyalarının zenginleşmesi için değerlendirmelerde bulunulmuştur.

Akreditasyon çalışmaları kapsamında, iş hayatındaki uygulamalar hakkında bilgi, deneyim sahibi olma ve farkındalık oluşturma, girişimci ve yenilikçi yaklaşım bilinciyle davranma becerisine sahip öğrenciler yetiştirmek için staj uygulamaları, girişimcilik dersleri ve sektörle işbirliği toplantıları aranmaktadır. Bu konularda zayıflık gösteren programlara gerekli uyarıları taşıyan raporlar gönderilmiştir.

Bilimsel, toplumsal, ekonomik, yasal ve siyasal gelişmelerden yeterince haberdar olmaları için ders programlarındaki eksiklerin tamamlanması yönünde değerlendirmelerde bulunulmuştur.

ÇÖZÜM ÖNERİSİ: Müfredat geliştirme, öğrenci kalitesi ve öğretim elemanlarını sayısını artırma gibi konular akreditasyon incelemeleri ile daha sıklıkla gündeme geldiği için kurumlar özdeğerlendirme aşamasında kendi yetersizliklerini değerlendirerek programlarını daha zengin ve özenli hale getirmeye çalışmaktadırlar. YÖKAK ve akreditasyon kuruluşlarının çalışmaları, yükseköğretimde kalite standartları açısından iletişim programlarına iyileştirme ve geliştirme arayışlarını getirmektedir.

4. Sürekli iyileştirme

4.1. **ANALİZ:** İyileştirme çalışmalarının bazı programlarda sistematik olarak elde edilmiş somut verilere dayandığı tam olarak kanıtlanmadığı gözlenmiştir. İyileştirme çalışmalarının iç ve dış paydaş görüşleri de alınarak kurumsallaştırılması ve süreklilik kazandırılması akreditasyon çalışmalarında önem kazanmakta ve sürekli vurgulanmaktadır.

ÇÖZÜM ÖNERİSİ: Paydaşlarla yapılan toplantılar bölüm ve fakülte toplantılarının somut verilere dayalı olması ve sistematik yapılması özdeğerlendirme raporu hazırlayan programlar tarafından hızla içselleştirilmekte ve akreditasyon çalışmaları bu yönde çözümleri destekleyici etkide bulunmaktadır.

5. Öğretim Programı

5.1. **ANALİZ:** Değerlendirme sürecine giren lisans programlarının, öğretim amaç ve program çıktılarını destekleyen öğretim programları bulunmaktadır ancak bazı programlarda bu amacı tam olarak gerçekleştirecek derslerin yetersizliği gözlenmiştir. Yönetim ve Organizasyon, Medya Planlaması ve Sosyal Psikoloji, Temel Hukuk gibi iletişim eğitiminde gerekli olan ve önem verilen derslerin öğretim programında yer almadığı görülmüş; bu programlara “kaygı” değerlendirmesi yapılmıştır.

Mevcut öğretim programında iletişim alanını destekleyen temel derslerin eksikliği ve bunlara ayrılmış 60 AKTS koşulunun yerine getirilmemesi ve programda mezuniyet tezi ya da projesi bulunmaması nedeniyle “eksiklik” değerlendirmesinde bulunulmuştur.

ÇÖZÜM ÖNERİSİ: Öğretim programının öğretim amaçlarıyla uyumunu sağlamak için akreditasyon değerlendirmeleri ve kurumların özdeğerlendirmeleri etkin olmakta ve sürekli iyileştirmeye gelişmeleri sağlanmaktadır. Bu kapsamda iletişim eğitimini destekleyen “temel dersler” ve bu derslerin kredi oranları, İLAD tarafından İLDEK’e iletilmiş ve 27. İLDEK toplantısında tartışmaya açılmıştır. İLDEK tarafından bu konuda bir liste oluşturularak iletişim fakültelerine bildirilmiştir.

6. Öğretim Kadrosu

6.1. **ANALİZ:** Başvuruda bulunan bazı lisans programlarının öğretim kadrolarında eksiklik ve zayıflıklar saptanmıştır. Devlet üniversitelerinde öğretim kadroları genellikle yeterli olmakla birlikte bazı kadrolarda hareketlilik ve boşalma olduğu takdirde yerine

yeni kadro isteme ve YÖK'ten gelecek izinleri bekleme, ilana çıkma, kadro alma sorunları uzun aylar beklemelere neden olmaktadır. Vakıf üniversitelerinin ise az sayıda tam zamanlı öğretim elemanı ile 4 yıllık eğitimi planladıkları ve ders saati ücretli (DSÜ) öğretim elemanları ile dersleri tamamladıkları gözlenmektedir. Akademik personele sağlanan kurumsal destek ve parasal kaynakların bazı programlarda yetersiz olduğu gözlenmiştir.

ÇÖZÜM ÖNERİSİ: İLAD/İLEDAK güçlü bir iletişim eğitiminin güçlü bir akademik kadro ile mümkün olacağı saptaması ışığında akreditasyon için asgari 6 öğretim üyesi/görevlisi kriterini uygulamaktadır. YÖK'ten kadro taleplerinin karşılanması noktasında ve güvenlik soruşturmalarından kaynaklanan gecikmelerin giderilmesi için YÖK ve ilgili diğer kurumlar nezdinde, jüri oluşturulması ve benzeri sorunların giderilmesi için akademik birimler nezdinde iyileştirmelerin yapılması gereklidir.

Her ne kadar DSÜ öğretim elemanı istihdamı Devlet ve Vakıf üniversitelerinin üniversite-sektör ilişkileri bağlamına güncel bilgilerin eğitime dahil edilmesi, ilişkilerde kolaylaştırıcılık ve benzeri gerekçelerle tercih sebebi olarak tanımlansa da, akreditasyon için 6 öğretim üyesi/görevlisi koşulunun uygulanması olumlu gelişmelere neden olmaktadır.

7. Programın Altyapısı

7.1. **ANALİZ:** Değerlendirilen programlarda sınıflar, laboratuvarlar, stüdyolar, atölyeler, uygulama alanları ve diğer donanımlar, eğitim amaçlarına ve program çıktıklarına ulaşmak için yeterli bulunmuştur. Öğrencilerine görsel işitsel içerik üretiminde gerekli olan ekipman, yazılım ve diğer donanımları kullanmayı öğrenecekleri olanakları sağlamıştır. Bu altyapının öğrenmeyi teşvik eden, yeniliklere ve deneysel yaklaşımlara olanak tanıyan bir atmosferin yaratılması için kullanılması telkin edilmelidir. Engelli öğrencilere yeterli düzeyde altyapı sağlandığı gözlenmiştir.

8. Kurum Desteği ve Parasal Kaynaklar

8.1. **ANALİZ:** Üniversitenin idari desteği, yapıcı liderliği, parasal kaynaklar genellikle programın kalitesini ve sürdürülebilmesini sağlayacak düzeyde gözlenmiştir. Öte yandan bazı programların nitelikli bir öğretim kadrosunu çekecek, tutacak ve mesleki gelişimini sürdürmesini sağlayacak yeterlikte olmadığı kaygıları dile getirilmiştir. İdari ve teknik kadrolarda da bazı programlarda yetersizlik gözlemi yapılmıştır.

ÇÖZÜM ÖNERİSİ: Üniversitelerin programlara özellikle de öğretim elemanları açısından gerekli desteği vermesi sağlanmalıdır. Bu konuda örnek uygulamalar yaygınlaştırılmalı, Program, Bölüm ve Fakültelere, kısmi de olsa mali özerklik tanınmalıdır.

9. Organizasyon ve Karar Alma Süreçleri

9.1. **ANALİZ:** Yapılan değerlendirmelerde, kurumunun organizasyonu ile rektörlük, fakülte ve bölümlerin karar alma süreçlerinin, program çıktılarının gerçekleştirilmesini ve eğitim amaçlarına ulaşılmasını destekleyecek şekilde düzenlenmesinde önemli bir sorun gözlenmemiştir.

ÇÖZÜM ÖNERİSİ: Her ne kadar bu konularda yapılan değerlendirme ve gözlemlerde önemli bir sorunla karşılaşılmamış olsa da, iletişim fakültelerinin, rektörlükten ayrı olarak kendi bütçelerinin bulunmasının, karar alma süreçlerine olumlu ve gelişmeye açık bir katkı sağlayacağı, bu konuda gerekli düzenlemeler yapılmasının uygun olacağı düşünülmektedir.

10. Programlara Özgü Ölçütler

10.1. **ANALİZ:** Programa özgü ölçütler, belirli bir iletişim alanı ve programa özgü eğitim planına yönelik ek ölçütleri tanımlamaktadır. Bu ölçütler dört yıllık lisans düzeyindeki yedi ayrı iletişim programı için düzenlenmiştir. Her program, ilgili bölümde verilen "Programa Özgü Ölçütleri" sağlamaktadır. Programa özgü ölçütlerin değerlendirmesinde bazı yetersizlikler bulunmuştur. "Etik ilkeler ile ilgili bilgi sahibi olmak, ulusal ve uluslararası standartlar hakkında yeterli bilgi ve donanım, evrensel değerleri bilme, teknik bilgi birikimi ve bu bilgiyi programın kapsadığı alanlarda kullanabilme becerisi, alanla ilgili uygulamalarda kullanmaları gereken bilgisayar programları konusunda bilgi, beceri ve yetkinlik sahibi olma" gibi konularda gözlem ve kaygı değerlendirmeleri yapılmıştır.

ÇÖZÜM ÖNERİSİ: Akreditasyon çalışmaları, öğretim programlarındaki bu gibi yetersizliklere dikkat çekmekte ve hızla geliştirilmeleri ve iyileştirilmelerine yol açmaktadır.

GÜÇLÜ VE GELİŞMEYE AÇIK YÖNLER

1. Programlarda öğretim gören öğrencilerin, kampüs içerisinde kendilerine sunulan fiziksel (spor alanları, laboratuvarlar, stüdyo ve merkezler), sosyal (öğrenci toplulukları, film festivalleri, vb.) ve bilimsel (kütüphane, araştırma/inovasyon merkez ve laboratuvarları) olanaklardan memnun oldukları gözlenmiştir. Buna göre; akredite olan programların, öğrencilerin kullanımına sunulan uygulama alanları öğrencilerin mesleki anlamda iyi eğitim almalarına yönelik ayrıcalıklı bir yapıda olduğu değerlendirilmiştir.
2. Program öğrencilerinin almış oldukları eğitim bağlamında derslerin içeriği ve işleniş biçiminden memnun oldukları gözlemlenmiştir; dersler düzenli olarak işlenmekte ve öğrenciler ders sonrası dersi veren öğretim üyesiyle birebir görüşmek suretiyle işlenen konu üzerinde tartışma fırsatı bulabilmektedir.

3. Program öğretim üyelerinin öğrenci danışmanlıklarını sadece ders seçimiyle sınırlandırmamış olmaları ve öğrencilerle kurdukları içten ve etkin iletişim, öğrencilerin hem programa hem de fakülteye aidiyet duygusu geliştirmelerini sağladığı görülmüştür. Bu durum gelişmeye açıktır.
4. Program müfredatının sürekli iyileştirme çabaları kapsamında güncellenmesi ve çağın gerekleriyle sektörün beklentilerini karşılamaya yönelik olması bazı programlarda övgüye değer bulunmuştur. Bu ilişkilerin sürekli olmasının sağlanması teşvik edilmelidir.
5. Akademik personele sağlanan kurumsal destek ve parasal kaynaklar program öğretim üyelerini motive ederek daha çok bilimsel çalışma yapmalarına olanak vermektedir. Dolayısıyla öğretim üyelerinin alanlarında daha yetkin ve donanımlı yetişmelerini sağlayarak daha kaliteli bir eğitime katkıda bulunmaktadır. Bu konuda YÖK'ün alacağı bağlayıcı kararlar, özellikle Vakıf üniversitelerinde olumlu sonuçlar verecektir.

SONUÇ:

Bir yıllık bir akreditasyon kuruluşu olarak İLAD, iletişim eğitiminin kalitesi konusunda etkisi çok olan bir süreç yaşamıştır ve yaşamaya devam etmektedir. Şöyle ki:

1. Akreditasyon için başvuran programlar, İLAD/İLEDAK ölçütlerine göre kendilerini hazırlamışlar ve akreditasyon süreci içerisinde bu çalışmalarına hız vermişlerdir. Özellikle ders programlarının güncellenmesi ve mevcut ders içeriklerinin günün koşullarına göre gözden geçirilmesi sağlanmıştır. Temel ders, seçimlik ders ve üniversite seçimlik dersler yeniden gözden geçirilmiş; bölüm başkanları bu konuda bilgilendirilmiş ve bilinçlenmişlerdir.
2. Araç-gerek, alt yapı olanaklarını hızla tamamlamaya çalışmışlardır.
3. Kadrolarını İLAD/İLEDAK ölçütlerine göre tamamlamışlar ya da girişimde bulunmuşlardır.
4. Yeni başvuran programlara özdeğerlendirme raporlarının hazırlanmasında örnek olmuşlardır. 2019-2020 dönemi için yapılan yeni başvurularda bu durum açıkça görülmüştür.
5. Staj olmayan programlarda stajlar başlatılmıştır.
6. İç ve dış paydaşlarla ilişkiler konusunda son derece önemli gelişmeler olmuş; özellikle iç paydaş olarak öğrencilerin görüşlerine başvurulmaya başlanmıştır.
7. En önemli etki ise çalıştaylarımızda da vurgu yapıldığı üzere, yapılan işlerin belgelenmesi, kanıt gösterilmesi geleneğinin giderek yerleşmeye başladığı gözlenmektedir.
8. YÖKAK ve akreditasyon kurumlarının değerlendirme çalışmaları yükseköğretimde kalite standartlarının yükseltilmesine önemli katkılarda bulunmaktadır.

Prof. Dr. Aysel Aziz
İLAD Başkanı

